

MÓRSZKA KRAJINA

Vérsztveni, politicsni i
kulturni tjédnik.

MURAVIDÉK

Gazdasági, politikai és
kulturális hetilap.

Lét. III. Év.

Márkisevci, 1924. augusztus 10.

Broj 32. Szám.

5. obletnica osvoboje- nja Prekmurja.*

Dne 12. avgusta letos poteče 5 let, odkar je Prekmurje del Jugoslavije. Svetovna vojna je zrahljala Avstro-Ogrsko državo v njenih temeljih in konec svetovne vojne je obenem tudi značil razpad monarhije. Karl Habsburški cesar avstrijski, kralj ogrski itd. je zbežal v tujino, narodi avstro-ogrski pa so si sami določili svojo usodo. Takrat je nastala Jugoslavija. Toda Prekmurje je še ob prevratu l. 1918, bilo pod oblastjo Madžarov. Madžarske vlade so sicer obljubile Prekmurcem nekako avtonomijo, toda dale jim je niso, sicer pa je prekmursko ljudstvo tudi ni več hotelo. Vse je navdajala le ena želja: združiti, zediniti se z ostalimi jugoslovenskimi pokrajinami, Slovenci onkraj Mure ter s Hrvati in Srbi v eno samo močno državo „Jugoslavijo.“ Vendar so morali skoraj 9 mesecev čakati na uresničenje svojih želj. Še le dne 1. avgusta 1919. je vrhovni svet v Parizu odločil, da pripade Prekmurje naši državi in dne 12. avgusta 1919. so jugoslovenske čete zasedle Prekmurje.

Slovenski živelj v Prekmurju je s tem prišel do veljave. Slovenski jezik se je uvedel v šole, v urade, in v vse javno življenje. In tako je zasijalo solnce svobode tudi „vogskim Slovincem“. Za narod prekmurski, ki je bil pred tem preživel dosti neprijetnih dnij za komunistov, belih gardistov, tkalčevcev itd., za nje je bila zasedba odrešenje. Zato tudi ob zasedbi ni bilo skorej nikakih bojov. Bolj krvava je bila prva zasedba Prekmurja po jugoslovanskih četah. V teh bojih dne 3. januarja 1919. je padlo 6 jugoslovanskih vojakov, med njimi poročnik dr. Dimovič. Trupla vseh 6 leže na sobočkem pokopališču.

V spomin zasedbe priredijo prekmurski dobrovoljci proslavo, katere program prinašamo na drugem mestu. V Murski Soboti se vrši v soboto, dne 9 avgusta 1924. počaščenje spomina na

padle junake v Beltincih pa se vrši v nedeljo, dne 10. avgusta veliki ljudski tabor. Prireditelj naj bo častna manifestacija osvobodjenja.

Udeležite se v velikem številu teh proslav. Naj izve svet, da živi v nas Prekmurcih domo-

vinska ljubezen, ki je nemore zatreti noben sovražnik, niti zunanji, niti notranji. Mi vsi hočemo močno Jugoslavijo, v kateri bomo lahko srečno ter zadovoljno živeli in čvrsto napredovali na gospodarskem in na kulturnem polju.

Nôva vláda, nôvi trôst.

Po dúgój krízi, po nepotrêbnom zavlačúvanji sê je nepricsaktivano szpremenila politicsna situácia, i tó szploh v lëvico. Doszedásnya vláda kí je trdno sztála na fundamentumi centralizatscne Vidovdászke usztáve (alkotm.), je za enkrát púsztila drázvo ravnajócse cüggle, je predála v rôke decentralizatscniim partájam, takzvánomi federalizatscniimi bloki. Zgódilo sê je pa tó na 'zeljo kralá, kí je rájsi tak csinúo, kak pa dao volítvi razpiszati, ár je volítvam nê prijátel.

Isztina je, ka szo volítvi nigdár nê na haszek drázvi i túdi nê národí. Dugotrpécsa borba, zmesnyáva, escse i vecs pa zôbsztójnszko vódávanye pénez, práznenyé drázvne gasze, je vsze szamo národí na skodo. Ali rávno tó pa moremo povedati túdi na szpremembo vláde. Szprememba vláde je túdi z 'vódávanyom' i ka vecs, escse z véksim. Borba, z-mesnyávo v drázvi, med národom escse vékso narédi, ár sztrankarszka zagriženoszt da na mócs príde, te vdérja nájbóle. Premesztítev, lúcsanye naszprótno mislécsi drázvni szlú'zbenikov, vpokojite ti „nezaneszlívi“ itd. itd. je vsze szpodobno k volítvam, záto anomálíje túdi i tó z osztáti nemrejo. Preid z ene szmere v drúgo szmer, „prevrát“ pri vládájócse dá vszígdar kelko—telko poráza naj bôde formálnoszt'ze eta ali ona.

Sztára vláda je odsla i je prisla nôva, za nász Prékurmce trôsta puna vláda. Za csasza szamoradikálne vláde szmo meli mí Prékurmci mér pred tisztiimi elementi, kí szo szvoje falinge z blatenyom Prékurmecov zakrivali. Zvün M. Sobota—Ormož-ke 'zeleznice szmo od nyí drúgo 'zeleti nê mogli pomócsi, ár kak szmo mí, za csasza vo-

lítev, v nyí nê zavúpali, szo túdi oni vu nász nê zavúpali i dáli. Tó je szmo nê meli poszlanca kí bi za nász delao i proszo i kaj szpravo,

Drúgo je pa delo dnesz, gda z denésnyo vládo podpérájócse partájov, tó je za vládo, z dvema partájoma trí predsztvánike má Prékurmje. Vsze tiszte partáje, kí szo doszémao dobro znale kontrolérati prvêso vládo i szo znale nê ednók kricsati i povedati: »eto, tó i tak bi trbelo« miszlimo da je prilika zdaj tú, zmóznoszt je dána i odlásali nebôdo tam, gdé je kémprvêsa pomócs nemúdoma potrebna. Doszémao je vzrok tó búo szamo, ka szo drúgi na vládi i nemre sê doszégnoti. Toga zgóvora vecs, bôgse povédano zdaj-nemre bidti. Prékurmcszkoga národa, doszémao nanikojdevájócse, tézáve sê naj predsztem vrácsijo, zavrácsiti ji pa predosza jeszte. I csi sê pa tó zgodí, nyim vesz császt.

Edno pa escse moremo povedati. Z-edne deszke narejeni plat dú'ze trpi, kak pa z-stiraj ali z-peti. Z stiraj-peti partájov nasztávléna vláda szí te krátke 'zítek túdi naj gori ponúca za lúdsztva blagor. Neznáno vrêmen vládanya naj nebôde delo: izvozne dovolénya, rázne concessije, pomócs za sztranko, obdarúvanye rázni zavúpni oszéb itd. itd., nego isztinszko delo za národ. Krátke vrêmen sê naj hasznovito ponúca gori.

Mí Prékurmci pa ne mejmo níká prôti nôvoj vládi, nego potrpilivo csákajmo na ono vrêmen, gda dobimo vsza tiszta obecsávanya kí szo sê csúle za csasza volítev,

Na delo, naj nebôde prekeszno, ka bi nász trôst vkano.

Bolgária proszi povi- sanye armáde.

Jugoszlávia prôti povisanyi.

BEOGRAD. Bolgaria je pôtom medzavezniske komissije proszila, da sê nyé zavolo komunisticsnoga gibanya dovoli povisati armádo z 6 jezeró lúdi Zagotovilo sê je pa, ka vláda szamo szebé scsé z-tém zagvúsatí i nê zavolo kmunizma. Vesz kmétski národ bolgárije je prôti Cankovoj vládi, záto sê bojí vláda. Obednim je pa znáno, ka bolgárszka nameszto dopúscseni 20 jezero má 40 jezero lúdi vise pod púksóv. Na podlagi té podátkov je tó bolgárszko 'zelénje nasa vláda odklonila.

Grski granicsári szo 19 ju- goszlávov zarezali.

BEOGRAD. Vláda je porócсило dobila z granice, ka szo grski granicsarje 19 jugszl. drázvlánov z grdim n: pádom razmeszárili. Po informácii, szo té lúdjé z grskoga prek granice v Jugoszlavijo steli odszkcsciti, ár szo ne steli priti na tiszti sors, kak nyí jugoszlovanszki prijátelje, kí szo pôtni liszt proszili za nazájôd v szvojo domovino, ka, szo je prék bolgárszke djáli. V grcsiji jugoszlovanszke drázvláne pregányajo. Za té dogódek je nasa vláda osztre sztopájé narédila.

Dr. Fr. IVANÓCZY-ja szmrtni ôszvetek.

Pred deszetimi létmi je vmró Dr.

Fr. Ivanóczy, eden med dosztimi, kí je naso sztáro szlovenscsino tak lübezni-vo kultiverao. Pred deszetimi létmi je vmró ali nyega szpomin nê. Prijáteli toga pokojnoga szo szklenoli nyegove szmrtni deszêto leto k-nyega iméni szpodobno oszvetiti i tó 17-ga aug. na nyega rojsztinom meszti, gdé túdi pocsíva, v (Ivanovci) Szvéti Benedik. Od odbora szmo dobili szledécsi program ôszvetka:

SPORED.

Ob deszetletnici szmrtni dr. Fr. Ivanoczy-ja 17. augusztá pri Szv. Benediki (Prekm.)

1.) Szv. mese: ob 1/2 7, 1/2 8 i 1/2 10 vóri. Ob 1/2 8 vóri je rána bo'za. szlú'zba. Pri prvój i drúgój szv. mesi je obhajilo za dúso pokojnoga. Ob 9 vóri cerkveni govor, steroza de meo g. Basa bogojanszki plebános. Ob 1/2 10 vóri szloveszna szv. mesa za dúso pokojnoga, pri steroj szpevlejo združeni beltinszki, črenšovszki, žižkovszki i bogojanszki pevszki zbori. Po predgi sê bô pobiralo za nagrobni szpômenek pokojnoga, da drúgoga poszebnoga nabéranya v té namen nede.

2.) Pohod na pokopaliscse med popevanjom „Povszod Boga“.

3.) Pri grobi: a) govor g. Klekla in molitev g. Fafleka; b) nagrobna pesem, szpêvle moski zbor; c) polagauya vencev. Med polaganyom vencev szpêvle moski zbor naprê; d) Pohod kôli groba, med sterim osziplé národ grob z korinami, medtem sê pa szpevle domácsa národna peszem „Szveto je drêvo, szvétí je kríz“ z szprejémanyom Žižkovszkoga orlovszkoga tamburáskoga zbora. Vcsaszi za tém je szlávnoztina akademija pri cêrkvi z naszlednyim szporédom:

a) Peszem: »Nebo 'zari, szpomin, z-Bogom.«

b.) Tri deklamácie; pri vszakoij igra tamburáski zbor.

c.) Nasztop Orlov in Orlicev.

d.) Peszmi: Szinek pise, V-zarji, Ob zibelki, Vrnitev.

e.) Telovadba dijakinj z popévanyom: »Venček na glavie«.

f.) Tamburáski zbor.

g.) Zakljúcsni govor.

h.) Tamburáski zbor z szpévanyom »Lepa naša domovina«.

i.) Razhod med szpévanyom koračnice: »Mi smo Orli«.

NA ZNANYE!

1.) Sztefn je szlávnozt dokoncscana.

2.) Vecsernice szo ob 3 vóri.

3.) Da szo pri Szv. Benediki szamo trí mále krcsme, stere szamo malo stevilnim prebiválcom lehko dájo hráno, opominjamo záto vsze, da naj hráno prineszêjo z szebóv.

4.) Steri scséjo dobiti sztálno naročeni obed v krcsmi, naj sê zglá-szijo do 14. aug. pri g. Balažic Franci, v Odranci 107. p. Beltinci.

5.) Pecsénjarje se naproszijo, da naj prineszêjo kaj za pecsti, predsztem pa mleko ali mlecsno kávo za deco.

6.) Vszi molimo za lépo vrêmen.

7.) Po ránoij mesi naj bodo na farofi, kí prineszêjo vence.

8.) Venci i vsze ro'ze naj bodo iz domácsi tao, 'zive ro'ze!

* Csirávno szo sê godili napádi z sztráni O. P. D. pôd sífro »Miloslav« na nász, na prosnyo O. P. D. priobcsimo té artikulus, ár szmo zagvúsceni ka vecsina O. P. D. je z Miloslavom nê ednoga razmênya O. P. D. znamenúje: Organ. Prekm. Dobrovólcov.

A murska-sobotai önk. tűzoltó egylet 40 éves jubileumához.

VI.

Az 1911. év teljes kibékülési jelleggel az ifjak és öregek között meghozta a biztos bázist a jövőendő munkájához, mert a kizárt ifjak újra jelentkeztek az aktív munkához és ölelve egymást mind azon voltak, hogy az egylet mindenkor hívatásának magaslatán álljon és tudjon is működni. 52 kipróbált működő tagból állt a dolgozó csapat és a tisztikar is megszorodott 2 jeles munkással, Hartmann Ferencel és Hirschl Ferencel, kik közül az első alparancsnok, a másik segédtsízt és szakaszparancsnok lett. 1911. évi június 18-án lépett életbe, azaz jutott nálunk a megvalósítás stádiumába a vármegyei szabályrendelet alapján a tűzöri intézmény is.

Az 1912. évet az egylet 30 éves jubileumának szentelte nagy népünnepély keretében és királyi kitüntetésre ajánlta a legidősebb tagjait: Antauer Józsefet, id. Barbarics Istvánt, Bodanec Ferencet, Faflik Károlyt, Gumilár Mihályt, Holcman Ferencet, Lejko Ferencet, Pecsics Józsefet, Szelepec Jánost, Vrataries Ivánt, kik a régi alapító gárdából még életben maradtak. Mindezek a díszermeket meg is kapták, nekik azok ünnepélyesség keretében 1913. jan. 5-én át is adattak.

Mintán az egylet működése már semmi kifogásolni valót fel nem mutatott, közmegállapítás szerint az virágzásának tetőpontján állott, dr. Sömen Lajos a parancsnokságot teljesen átruházta Ruzsa Ferencre 1912. június 13-án közgyűlési jóváhagyással. Ugyanekkor a tűzoltó egylet dr. Sömen Lajost örökös tiszteletbeli főparancsnokává választotta meg munkája és érdemei elismerésül.

A jubilaris év rendelkezéseiből kifolyólag 1913. évi aug. 3-án lettek kiosztva a működő csapatban a 30. 25. 20. 15. és 5. éves szolgálati érmek.

És most, mikor 1914-ben azoh gondolkodtunk, hogy kíméltjük Murá szombat összes kútjait, gőz- vagy motor fecskendőt szerezzünk be, creálunk 2—3 tagból álló állandó tűzrajt, kik mint hivatásos tűzoltók állandóan állanak városunk tűzrendészetének szol-

Schicht

SCHICHTOVO-milo z znamko „JELEN“

je priljubljena pri vseh varčnih gospodinjah.

Pravo samo z imenom

„Schicht“ in znamko „Jelen“!

gálatában, 1914. július 21-én és aug. 1-én csapott le közénk a rettenetes villám és menykő, kiütött a háboru, — és mindnyájunknak menni kellett, futni a mozgósítási részleges és általános parancsok után. Mit jelentett ez? — avval mindenki tisztában van. Mit hozott magával? — azt látjuk mindnyájan, hiszen a korszakot átéltek egytől-egyig.

Ahogy mindenütt, úgy egyletünkben is a háboru csak teljes pusztulást vont maga után. A szertár, a szerelvények és minden ellenőrzés nélkül maradt senki prédája lett, és a végén — csak egyes hirmondók maradtak, a kik azonban szintén minden felelősség nélkül csak regéket meséltek arról, hogyan pusztulhat el emberöltők nehéz munkája. A szertár laktanya, fertőtlenítő hely, betegház lett, majd ablak, ajtó és szerelvény nélküli falak, csupasz téglák hirdették a rég mult dicsőséget, mert amit a háboru nem tett tönkre, azt tönkre tette a bolsevizmus korszaka és forradalmi idők.

Csak 1919. június 23-án gyűlhetek össze egynéhányan a régiekből, hogy újra életre hívják az oly annyira szükséges tűzoltó-egyletet és megmenték azt, mi még menthető. Az ekkor összegyűlt régi tagok: dr. Czifrák János, Horváth Pál, dr. Sömen Lajos, Lanscsák Ferenc, dr. Geiger Vilmos, Kleinrath József, Stevansec András, Czvetkó Lajos, Ruzsa István csak szomorú terepszemlét tarthattak meg. Az 52 volt működő tagból 37 tag volt a háboruban, akik közül hős halált haláltak Antauer Ferenc, Krányec János, Szerenc Alajos, Vogrinics Ferenc, Karafiát Zsigmond, Opecz Ferenc, Schimpf Károly vagyis 7-en, — eltűntek 2-en: Lukács László, Kumparics András, — akkor még hadifogságban

voltak: Vorell József, Paurics Máté, Kocsvara István és Porédos Ferenc, kik hála Istennek időközben szerencsésen haza érkezhettek. Az itthon maradt tagokból is meghaltak Hartmann

Ferenc, Bodanec Ferenc és Pecsics József hajtársak, egy pedig Faflik Károly eltávozott, de közben ez is meghalt. —

(Folyt. köv.)

Az SHS. királyságot nem hívták meg a londoni konferenciára.

Nagy elkeseredés Beogradban. — Felháborodással irnak a beogradi lapok. — A kormány tiltakozni fog a meghívás elmaradása ellen.

PÁRIS, aug. 7. A jóvátételi bizottság tagjai tegnap felszólítást kaptak, hogy vegyenek részt a londoni konferencián a német jóvátétel kérdésének tárgyalása alkalmával. A meghívást a jóvátételi bizottság tagjai közül csupán Aglia, Franciaország, Olaszország és Belgium képviselőinek küldötték el, míg az SHS. királyság és Japán képviselőit nem hívták meg a konferenciára.

BEOGRAD. Az a párisi hír, amely szerint a jóvátételi bizottság jugoszláv és japán tagjait nem hívták meg a londoni konferenciára beogradi politikai körökben nagy elkeseredést keltett.

Az SHS. királyságnak Németországtól szintén vannak jóvátételi követelése és így a jugoszláv delegátus meghívása elsődrendű érdeke volna az országnak. A beogradi lapok felháborodva irnak arról, hogy az utóbbi esztendőben, amikor a jóvátétel kérdéséről van szó, Párisban vagy Londonban szeretnek megelégedezni az SHS királyság képviselőjének meghívásáról. Sem a külügy, sem a pénzügyminiszter tegnap nem voltak Beogradban és így csak ezután várható, hogy a kormány a meghívás elmaradása miatt tiltakozni fog.

Kormánykrízis fenyeget Angliában.

LONDON. Az észak-ir kérdésben a kormányt komoly rázkódtatások veszélye fenyegeti. A kormány ugyanis elhatározta, hogy az alsóház elé törvényjavaslatot terjeszt, amelyben felhatalmazást kér, hogy Uister állam ellen az ir határrendezés ügyében

kényszerrendszabályokat alkalmazhasson. A konzervatívok eltökélt szándéka, hogy ezt a javaslatot megbuktatják. A munkáspárt valamennyi képviselőjét a jövő hétfői ülésre táviratilag rendelték be, hogy a fenyegető kormánykrízist megakadályozzák.

Izjava M. Arcibaševa.

(v procesu Konradi)

V.

V času, ko je narod stradal, zmurzoval in ginil, ko so njegove muke dosegle vrhunec skrbi in obupa, je bolševiška razudanost obhajal orgijske sedmine.

V polnem obsegu besede izsmijavaje zakone prirode in ljudi, oblast izdaval prebivalstvu po 2 suhi ribici in 1/8 funta kruha, včasih je pa dajatev tudi popolnoma vstavila, ter istočasno pod smrtno kaznijo prepovedal vsakšno kupovaje ali prodavanja živil.

Po stanovanjih so se vršile sistematične preiskave in ljudem se je odjemaval poslednji funt moke. Vse ceste so bile pregrajene z stražecim oddelki, ki niso dopuščali prenašati proste prideljke v mesta. Nekatera siromašna tržišča, ki so ostale kljub bolševiškim prepovedam, nepoškodovana, so se z oboroženimi pogoni zakonito oropala. Kmetom se je vse odjemalo, kar je bilo čres normo lastne potrebe ter se je na ta način uničeval glavni vir hrane ruskega naroda.

Človek z zdravo pametjo nigdar ne bo mogel spoznati, kakšno svrhu so zasledovali bolševiki. Ali so mislili faktučno z lakoto pomiriti ves ruski narod ali pa so hoteli človečanstvo naučiti brez hrane živeti?

In kljub temu, z vsemi silami delujoč na to, izstradati narod in ga dovesti do obupa, grozeč pridobitvi vsacega kosčka kruha z smrtjo, so sebe tovariši bolševiki preskrbeli z vszem, kakrni od belega kruha pa vključao do ikr in vina. Bili so daleč od želje, podeliti se z siromaštvom onega naroda, v čegar imenu so vladali.

Opisani nesebični boritelji za splošni blagor so prejemali obilno plačo in ogromnih živežnih skladišč, namenjenih stradajočemu narodu.

Veselo in pijano je živela prenasličena bolševiška druhal, vendar še bolj sito so živeli kremlijski vladarji.

Njim so stale na razpolago palače moskovskih carjev in prvovrstni hoteli, za njih so bili avtomobili, dragoceni kožuhi, briljanti, neštivilne svoje zlata, vino in ženszke, o njih poneverbah, podkupljivostih, bogastvu, kockanju, pijančevanju in razuzdanosti je vedela cela Rusija, ven-

dar je molčala pred grozečim revolverjem »ččke.«

Nočem trditi, da bi bili vsi bolševiški glavarji brez izjeme ropali, pijančevali in razuzdano živeli. Mogoče so bili med njimi tudi ljudje drugega značaja, ki so z strahom in gnusom gledali na divjaštvo svojih tovarišev. Vender molčec pod pritiskom strankine discipline in radi ohranitve oblasti, so oni ravno radi tega postali udeležniki hudodelstev ter ravno takšni hododeljci, roparji in morilci.

Ko se je začel razlivati z širokimi valovi srmdljivi gnoj gnjilobe iz uradnih prostorov tovarišev komisarjev, ko je država propadala in molčala, takrat, so lagala bolševiška peresa celemu svetu o uspehih revolucije, v blagotvornosti delavske republike, o nesebičnem junaštvu njenih voditeljev.

Lažnjivo in hinavsko so se zaklinjali, visoko dvigajoč od krvi rudeča znamenja, da bodo šli naprej, do popolne zmage idejov komunizma.

Vender življenje gre svojim tekom in njeni zakoni so nespremljivi.

Ljudstvo je občutilo, da tako naprej ni mogoče živeti in da propade.

Grom topov kronštatske vstaje, kjer so se proti vladi bolševikov dvignili ravno isti mornarji, katere je Trocki imenoval »Lepota in ponos revolucije«, je pretrese Kremlja. Knečko morje se je začelo gibati. Delavski nemiri v prestolicih so se začeli nevarno širiti. Trdna tla pod nogami bolševikov so se zmajala.

Postalo je popolnoma jasno, da vodi pot, po kateri gredo bolševiki, v njihovo lastno propast, da njen kraj ni daleč in valovi ljudske jeze so pripravljeni pomesti jih z zemeljske površine.

Celo najagilnejši nič vrednež, v katerem so se v polnem obsegu začrtali znaki despota — nasilnost in hinavščina — tovariš Lenin je že hotel prenehati.

V eni minuti je pozabil svoje prisege, za vsako ceno iti naprej, do popolne zmage svojih idej, je zažgal takoj vse, kar je poprej obožaval, z pretresajdčim cinizmom je označil vse svoje prejšnje delovanje z neumnostjo in zmoto ter razglasil temelje nove ekonomske politike.

(Dalje.)

GLÁSZI—HIREK

— „Postü tvojege ocs...“
Preminöcsi mészec 29. je Antalic Sándor szin vértá v Vuča Gomili gnoj vozo na nyivo. Domô pridöcs sze je z ocsom nikaj szkrêgao, med sterim je zgrabó zelezne raszoje i ocsó tak nam-láto, ka szo ga v spítáo mogli pripelati v M. Soboto. Na prvi híp sze je miszliło da sztári Antalic merjé, ali odzdravlényi je ze tröst. Szodníszko posztópánye sze je zacsólo.

— Ki dobro znájo no'ze obracsati. 27. VII je v Murš-čeki v krcsmi Hausman pleszna veszelica bíla. Z veszelice domô-idöcs na krícsanye „aufbiksz“ szo sze decski, kakti Anton Belšak z Moravci pri Ljutomeri, Jóžef Pecsics i Stefan Dündek z Satahovc vküper prijali, med sterim je hitro do no'za prislo tak, ka je mednyimi Dündek tézko ran-jeni i escse lézati more v krcsmi, Dündek je szmeknyeni v blek, v prszi i v lévo rokô Belšak pa v pá'ec Pecsics pa v lévo rokô. Vszi szo naznanyeni pri szodniji.

— Dvakrat § 506. Ali decski pazite sze. Interessantno raz-szôdó je razglászila té dni M. Sobotska sodnija (odd. IV. szod-nik g. Farkaš) v dve priliki. stero je okróžno szodis v Maribori ze potrdilo i stero szo za neo'zen-jene nê, za deklina pa dobre. Do-gódek je szledécsi: Ferdinand Joós 36 lét sztar szabólszki detics z Kupsinec je lübezniyo dugová-nyo meo z Fliszár Vilmo pintisa hcsérjöv v Boréci. Z té lübez-nosztzi sze je predkárkim dek-lícska porodíla. Ár szí je Joós nê steo porocsiti Vilme Fliszar ga je lá tó'zila za odskodnino v zneszki 5000 Din, povdárjajöcs, „da je telko menyé yrdéna nyéna zenít vena zmo'znoszt i csi bi nyé nebi zenítev oblúbo, bi sze nyemi nê podala.“ Szodnija je zelénye po-trdila i Joós obszódila na pla-csilo 5000 Din. Fliszar Vilmi i escse 14 dni zápoia, „za odvzét devojsztve po zapelivoj pôti.“ Po razszôdbi na drügi dén pa pri-deta pred szodníka i z szmehom zpovêta, da sze v krátkom zdáta, naj strofa pretrpeti nej trbê. Ravno tá razszodba je razglásena za Stefan Dündeka z Satahovc ki je to'zeni búo od Fliszár Kata-line z Gradiscsa razlika je szamo da tú nê bíló deteta i da szta sze nê poglijála za zenítev. Decski pozor!!

— Proslava 5. obletnice osvobojenja Prekmurja se vrši v nedeljo dne 10. avgusta 1924 v Beltincih. Spored: I. Na predvečer v soboto dne 9. avg. 1924 v Murški Soboti: a) Ob 20. uri slavnostni sprevod z bakljado in vojaško godbo skozi mesto na grobove za osvobojenje padlih junakov. Sode-luje pevski zbor. (Zbirališče pred poslopijem srezkega poglavarstva) c) zve-čer koncert z vojaško godbo. II. V nedeljo dne 10. avgusta 1924 v Bel-

tincih: a) Ob 5 uri budnica, b) od 8—9 ure sprejem gostov, c) ob 9 uri skupen pohod na slavnosten prostor, d) ob 10 uri slovesna služba božja na trgu pred cerkvijo-mešo daruje škofov odposlanec, pri maši poje pevski zbor in svira vojaška godba, d) po maši velik ljudski tabor nato obhod po Beltincih, e) od 14 naprej splošna ljudska veselica, sodelujeta dve godbi. f) ob 15 uri zborovanje delegatov v dvorani hotela „Krona“. Sveta delžnost vsacega je, da se te proslave udeležite! K obilni udeležbi vabi pripravljalni odbor!

— Zahvala. Murško-sobočko ogenj-gasilno prostovoljno društvo kakor tudi društveni odbor se najtoplejše zahvali Vsem, ki so dne 2.-ga in 3.-ga avgusta ob priliki proslave 40-letnega obstoja ali z osebnim delovanjem ali pa z darili pripomogli povzdigo jubileja. Posebno se še zahvaljuje, društvo in odbor vsem sodruštvom in članom in istih, ki so se udeležili proslave. Murška Sobota, dne 6.-ga avgusta 1924. ODBOR.

Zapotrêbno dr'zimo ze zdâ gori pozvati postüvani cstiteľov trst-cov i mestrov pazko na 1925-to leto znöva vödáni „Evang. kalendar“, steri za krátki čas pod stámp pride, da gledécsi na szvoji trstv podigá-vanye i rasürjávanye, té prilike neza-müdíjo i v-nyem sze z-naznanyüva-nyem z-poznati dájo. Szam próti szvojoj dobrobodöcsnostzi pregresi, ki etakso ponüjajöcsopríliko zamüdi. Reklám je vszígár na haszek trstci i mestri. Evang. kalendar je náj-bole razsürjeni i prijétnéši stamp v-Prekmurji. Po nyem sze nájbole raz-sürí kaksestécs naznanyüvanye med vesznícskimi sztañcsarmi, naimre za-toga volo, ka sze naprisesztó leto vu 5000 esemplári naméni vödati. Proszimo záto tak vesznícske, kak szobotske trstce i mestre, da nazs z-szvojim naznanyüvanyem pocsesztíjo i podpérájo, témböle, ár nê szebicsni, nego obczinszki dobro-tívni cíl szlüzímo. Naznanyüvanya cêna de od prvése dosztábole poni-zana, ár trstva bo'znej ídejo. Cstítelje pa dobíjo pá v-tom kalandariji szrdce obeszeljávájöcsa lépa návucsna cste-nyá. Z-postüvanyem Reditelsztvo.

— Proslava petletnice osvobojenja Prekmurja. Ob priliki proslave petlet-nice osvobojenja Prekmurja t. j. dne 9. VIII. in 10. VIII. 1924 bo vozil na progi Murška Sobota—Hodoš posební vlak tudi v nedeljo dne 10. VIII. 1924. in sicer ob navadnem času. Udeleženci, ki hočejo priti že v soboto dne 9. VIII. 1924 na proslavo v Murško Soboto imajo s tem najlepšo priliko se iste udeležiti. Kdor hoče imeti v Murški Soboti prenočišča, naj to kolikor mo-goče hitro prijavi pripravljalnemu odbo-ru. Na prepozno dospele prijáve se ne bo moglo ózirati.

— Orvosi hir. Dr. Muster Jóžef eddigi kör és fogorvos Križevcén állomás helyét elhagyta s M. Sobotában telepedett le, hol már e hó 12-én megkezdi rendeléseit.

— Szerencsétlenség csép-lésnél. Mult héten két baleset is történt cséplőgépnél. Stevan-csec Borejci géptulajdonos gépje etetőjének Kousz Ivánnak négy ujját a gép összeroncsolta. Egyik ujját már amputálták. — Vég Janos Pincei lakós szomszédjá-nál dolgozó gépnél etetni ment fel a cséplőre, miközben hosszú orosz köppenye miatt kezét a

gép dobja elkapta. Kezét könyök-ben a M. Sobotai kórházban amputálták.

— Vasvillával az apja ellen. Antalics Sándor Vučja Gumi-lai gazda fia m. hó 29-én trágýát hordott, miközben apjával össze-veszett. Szóváltás közben vasvil-lát ragadott s apjára támadott kit sulyosan megsebesített. Öreg Antalicsot sulyos sérüléseivel a M. Sobotai kórházba szállították be, hol felgyógyulásához meg-van a remény, fia ellen pedig megindult az eljárás.

— A drága hálótársak. Erdekes két ítélet hangzott el a napokban a M. Sobotai járás-bírószágon, mely intő például szolgálhat sok fiatal embernek. Fliszár Vilma Borejci borkeres-kedő leánya ugyanis beperelte Joós Ferdinánd Kupšinci 36 éves szabót 5000 Dinár kártéri-tésért, azért mert azáltal, hogy Joós házasságot ígérve neki vele szerelmi viszonyt folytatott, mely-ből egy leány gyermek született, „ő házassági értékéből veszített.“ Bírószág az 506 §. alapján Joó-sot 5000 Din. kártérítésre és 14 napi elzárásra ítélte. Tárgyalás után másodnapra mindketten ne-vetve jelentek meg a bíró előtt, hol bejelentették, hogy házassá-gra lépnek már a közeljövőben. Ugyanily ítélet hozatott Dündek István Satahovci lakós felett, kit Fliszár Katalin Gradiscsei leány perelt be azzal a különbséggel, hogy itt nem lett gyerek, csak há-zassági ígérlet címén szerelmi vi-szony és most mégsem akarja elvenni. Legények legyen ez ta-nulság. „Más kárán tanul az okos!“

— Egy forint — 30 dinár. A keres-kedelmi miniszter a kamarák előter-jesztésére rendeletet hozott, amelyben az eddigi ipartörvényben meghatározott bírságok értékét megváltoztatja. Esze-rint ezentul a régi törvényben előirt egy korona 15 dinárnak, egy forint pedig 30 dinárnak számít.

Pojasnilo *)

a) gospodom okoli „Szabadsága“.

Z g. velikim županom sem se vozil po Goričkem,

1) ker sem hotel pokazati g. Hartnerja, kako teško, z žuljavimi ro-kami dela na polju, ker vedno toliko piše o trpljenju — drugih. Našli ga nisimo;

2) da sem pokazal one zname-nite šole po Goričkem, ki jih je gra-dil za časa ogrov g. Hartner,

3) ker sem hotel pokazati oni mlin na goričkem, ki ga gradi g. Hartner vselej, kadar so — volitve,

4) da smo vsi ogledali koruzne stučke, ki jih g. Hartner deli goričan-cem, kadar so volitve končane,

5) da sem iskal stranko, v ka-tero še ni prosil g. Hartner za spre-jem, da bi bil izvoljen za poslanca, a ni nobene več,

6) da sem iskal ona dva miljo-na, ki jih meni dolgujejo Prekmurci, našel jih nisem, zato jih s tem javno in nepreklicno prepustim „siromaku“ g. Hartnerju, poleg tega pa mu po-darim še vse druge svoje milijone.

Toliko za danes, če ne bo miru še pridem!

b) gospodom okoli „Novine“

Svoje grofovsko življenje zame-njam takoj z Vami. Bom vsaj enkrat živel brez dela na račun ljudstva. Hvaliti Vas pa preje nemorem, dokler ne boste ljudstvu Prekmurja spolnili onih obljub, ki ste mu jih dajali ob volitvah. Obljube delati znate tako, da jaz tako še sanjam ne znam, zdaj pokažite, da znate tudi za ljudstvo delati, saj ste na vladi.

M. Sobota, dne 3. avgusta 1924.

Notar KODER.

* Za ta članek je reditelsztvo ne odgovorno i szprijalo je szamo na podlagi moralnoga zaka-na ki veli da sze vszaki szlobodno zagovarja.

K odaji je po fál cêni: 1 pi-szarni sztol, 1 velka gledala, 1 preproga (tepich), v-acs orig. oljnati kôpov i szrebrni dugovány. Vecs sze zvê pri: **BARNABÁS ERDÖSY** tr'zovina z papérom i igracsami v MURSKI SOBOTI.

Tr'ztvo. Kereskedelem.

Blágo — Áru.

NOVISAD: aug. 1.

100 kg.	Psenica—Buza	Din.	—375
„	„ Zito—Rozs	„	—300
„	„ Ovesz—Zab	„	—300
„	„ Kukorica	„	—280
„	„ Proszó—Köles	„	—
„	„ Hajdina	„	—
„	„ Szenő—Széna	„	50—100
„	„ Graj—Bab csres.	„	—
„	„ zmésan—vegyes bab	„	—
„	„ Krumpli	„	—175
„	„ Len. sz.—Lenmag	„	—
„	„ Det. sz.—Lóherm.	„	—

BENKO: aug. 1.

1 kg.	III.	II.	I. prima
Biköv.	Bika	13-	14- 15- 16-
Telice	Üszö	12-	13- 14- 15-
Krave	Tehén	6-	7- 9- 12-
Teoci	Borju	16-	19-
Szvinýé—Serítés		24-	26-
Mászt I-a—Zsirl-a.		28-	35-
Zmôcsaj—Vaj			35-
Spê—Szalona			—
Belice—Tojás 1 drb.			150

Dr. Muster Jožef

zdravnik i zobozdravnik

ordinira vsak dan v Murški Soboti v hiši gosp. JERICHA (blizu Peterkove gostilne) 3-1

Halló Lóvci!

Szamo tisztí süs je gvüsen, steri sze z pri: **HEKLITS STEVAN**

tr'ze i
v MURSKI SOBOTI

küplenoga patróna dá doj. Vu toj tr'zovini sze dobíjo vsze za lóvce potrêbna dugoványa, kakti: **prvovr-sztíni prázni i nabití patróni, sprí, dínni i brezdínni práh, kapszlini** itd. itd. **po náj nísísoj cêni.** Szamo tú küpleni patróni szo gvüsní i pocéni.

Probajte i sze zagvüstate!

Z-hája vszákó nedelo. — Naprêplacilo za: 1 leto 47, pò 24 frtao 12 Din. Zvân SHS., 70 Din v Ameriko 80 Din lètno. Cèna anonc za □ cm: med textom i izjave i poszlano 1-50 Din rekláma 1— mali ogaszi 0-70 Din i dávek. Pri vecskrát popùst.

Rôkopiszi, kîsze ne szhránijo i ne vrnéjo sze posilajo: Reditelszto i oprávnistvo Môrszka Krajina M Á R K I S E V C I br. 20. — Postni csekovni racsun broj 12980. —

Kéziratok, a melyek nem adatnak vissza, ide küldendők: M. Krajina szerkesztőség v. kiadóhivatal M. A. R. K. I. S. E. V. C. I. br. 20. posta MURSKA SOBOTA. — Postatakarék számla száma 12980. —

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ára 1 évre 47, félévre 24, negyedévre 12 Dinár. Külföldre 70, Amerikába 80 Din évente. Hirdetési ár □ cm.-ként: szövegközt és nyitólé 150, rendes 1—, apróhirdetés 0-70 Din és a illeték. Többszörinél engedmény.

Gazdálkodás

A tej.

Irtá Nemes Miklós állatorvos, Murska Sobota.
V.

Minden értékszáma a tejnek szöke nőknél valamivel magasabb, mint a barnáknál. A szöke nő teje kevesebb kazeint tartalmaz, többet tartalmaz a gyenge nőké mint az erőseké. A két-féle kazein nem teljesen egyforma. Az asszonytej kazeinjé finom laza pelyhekben csapódik ki, ellenben a tehéntej kazeinjé kocsonyaszerű szivósabb tömegű. Az ember gyomorban az asszonytej teljesen feloldódik, a tehéntejből a kazein csak $\frac{3}{4}$ részig oldódik, $\frac{1}{4}$ része emésztetlenül visszamarad. Ennek oka az osmotikus nyomásban van. A tejnek épen úgy kell beivódni a gyomor és bél nyálkahártyájába, ahogy beivódik pld. az olaj vagy meleg faggyú a puha nedves csizmabőrbe; ezt a beivódást osmosisnak mondják. Ezt az osmosist két folyadék, oldat közötti kiegyenlítősi erő hozza létre és aszerint amint az az erő nagyobb vagy kisebb, az osmosis nyomás nagyobb vagy kisebb. A tehén tejet is fel lehet ruházni, hogy az osmosis nyomása olyan lesz mint az asszonyteje, következő módon: vegyünk $\frac{1}{2}$ liter tehéntejhez egy teáskanálnyi lisztet és 30 gramm tejcukrot és ezt keverjük 250 gramm hígító folyadékba pld. főtt kutivizbe. Ha ezt a tehéntejet ember gyomrába helyezzük, akkor nemcsak $\frac{3}{4}$ része a tehéntejnek, hanem az egész oldat felszívódik. Csekély kivételektől eltekintve, a tej fehérje tartalma és az ujszülött növekedési gyorsasága között összefüggést találtak; ugyanis minél nagyobb a tej fehérje tartalma, annál rövidebb idő alatt kétszereződött meg súlyban az ujszülött.

Az ujszülött súlyban 100 súlrészt tejben a megkésztettségű napok sz. fehérnye súlrésze.

Ember	180	1.86
Ló	60	2.30
Szarvasmarha	47	4.00
Sertés	18	6.89
Juh	10	7.00
Eb	8	8.28
Macska	5	9.53

A tehéntej minősége és mennyisége között észlelhető különbségek vannak; ismerkedjünk meg ezek okai-val is, mert ezek nemcsak a gazdákat, hanem a fogyasztókat is érdekli.

Az állatok de az ember teje is nem állandóan egyforma összetételű. A tehéntejnél említettem, hogy 2—6% között ingadozik a zsirtartalma. Ezzel szemben a többi alkatrészek alig változnak. Erre befolyással lehet: a fajta. A lapálymarhák (ilyen pld. a fekete-tarka hollandi) zsirban szegényebb tejet adnak, mint a hegyi marhák (ilyenek a simmenthali, algaui, pinzgau, stb.)

ámde a lapálymarhák ezzel szemben több tejet adnak. Egyes egyedek egyforma takarmányozás ellenére igen eltérő tejet adhatnak és sokszor kivételekkel is találkozunk, mégis szabálynak vehetjük, hogy a sok tejet adó tehének teje zsirszegény, a kevés tejet adók teje zsirdus. A fajtán kívül befolyása van még a mennyiség és minőségre az egyednek. A tejmirigy fejlettsége, a mirigy elválasztó képessége, az állat egész alkata befolyással van a tejtermelő képességre. Minél jobbak az emésztőszervek, minél nagyobb az ásszimiláló képesség, a nedvkeringés, annál több tejet termel az állat. A zsirban gazdag tejnek a termelése tisztán egyéni sajátosság. Amelyik állat ezzel nem rendelkezik, sem ápolással sem takarmányozással nem tudjuk a tej zsirtartalmát fokozni! De, ha csak olyan tehéneket veszünk tenyésztésbe és csak olyan apaállatokat, melyek jó és zsirdus tejet produkáló anyától származnak, akkor a tehéneink sok — és sok zsirt adó tejet produkálnak majd; ugyanis a jó tejelési képesség átöröklődik. Hosszu tapasztalat azt mutatja, hogy az anyák a tej mennyiségét, az apák a tej minőségét öröklítik át. Hogy a kornak befolyása van a tejprodukcióna és a zsirtartalomra, azt tán úgyis mindeki tudja. De azt mégis megemlítem, hogy a tej mennyisége emelkedik, az ötödik borjuzáskor éri el a tető fokát, azután fogy. A nőnél 15—20 éves korban emelkedik, azután gyorsan fogy, 34—40 éves korban legkisebb a szárazanyag tartalom.

Igen nagy befolyással van a tejmirigyekre a nemi élet, mert hiszen szoros összefüggés van közöttük. A him utáni vágy sokszor nem befolyásolja a tejelválasztást. Egyeseknél mulólag csökken, de azután pótlódik a hiány; ellenben a zsirtartalom 1%-al csökken. Talán ez is mutatja az ivartalinitás és az elhízás közti összefüggést! A fehérnye néha annyira felszaporodik a tejben, hogy egyszerű felfőzésre ösztönözi.

Ha ez a vágy tartós (Nymphomania, kóros vágy, amely legtöbbször lesóványodással jár karöltve), akkor jóval több a cukor és a fehérje. Az elvetélés a tejben változást nem okoz. Ellenben a borju eltávolítása lényegesen megcsökkenti a tejet. (Oka az agy tartós izgalma, a szomorkodás amely étvágytalanságot is okoz). A vemhesség a növekedő magzat arányában megkevesbíti a tejet, mivel a táperőket a magzat növekedésére fordítja a természet.

A munka és mozgás, ha nem fárasztó, ha a szabadban egészséges levegőn történik, előnyösen befolyásolja a légzést, vérkeringést, az anyagcserét, a tejelválasztást. Ha a munka kiadós, de nem fárasztó, akkor csak a tej mennyisége csökken, de a zsirtartalma megmarad. Fárasztó vagy épen kimerítő munka teljesen elapasztja a tejet, mert a tápláló erőt az erősen dolgozó izmokhoz kell juttatni. Megfogy a tej, és nem lesz zsirja sem.

(Folyt. köv.)

CVETICS JÁNOS

rőfős és rövidáru kereskedő

M. SOBOTA Cerkvena ul.

üzletében a legfinomabb szövets a legolcsóbb vászon kapható. Férfi, női és gyermek fehérneműek mérték utáni készítését elvállalja. Kész férfi ingek (házilag készítve) 50 D.-tól kezdve raktáron. Finom és olcsó áru, pontos kiszolgálás, modern munka.

V-Strigovi

je k-o-d-a-j-i edna ostaria i meszárnica z-prisiztramnov hrambov z-kcoj držecsim zemliscsem vszákí dén. V-lëpom meszti na dobrom obracsáji: Popolné sze zvë pri

Alb. Kodbi v-Strigovi
31 hízna num. 2-1

KA NE VEŠ PITAJ

Univerzalni Informativni Biro

„ARGUS“

Knez Mihailova ulica 35, Telefon 6-25.

BEOGRAD

— (Pasaž Akademije Nauka.) —

Bérbe adunk Tanulóknak

6 magyar hold szántóföldet.

NEMES állatorvos M. Sobota

felvétetik egy jobb házból való fiu a Prekm. Tiskarnában

V znánye p. n. krčsmárom!

szir in fini szalámi sze dobi najfalé

pri: HEIMER SAMUEL trg. v MURSKI SOBOTI
Alexandrova ceszta.

V lastnem interesu

pazite, da dobite vedno davno preizkušeni »Pravi: FRANCKOV: kavni pridatek« v zaboječih in ne kako ponaredbo. —

Na novi, rjavo-modro-beli etiketi se posebno jasno izražajo glavni znaki, a to so: ime »Franck« in »kavni mlinček«. —

»Pravi: FRANCK: z mlinčkom« zboljšuje in pocenjuje vsako kavo!